

باسمه تعالی

سوژه سخن

ویژه ایام حزن انگیز دهه فاطمیه

تولید شده در کارگروه تولید محتوای معاونت فرهنگی و اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد

جهاد عزت اسلام است

حضرت زهرا سلام الله علیها در فرازی از خطبه شریف فدکیه، آنجا که به بیان حکمت احکام الهی می پردازند، درباره حکمت و جوب جهاد می فرمایند: **فَرَضَ اللَّهُ... الْجِهَادَ عِزًّا لِلْإِسْلَامِ** .

ترجمه: خداوند جهاد را برای عزت اسلام، واجب ساخت.

وجود، منشأ همه کمالات است. هر شیئی بخواهد به کمالی برسد، باید ابتدا موجود شود و سپس به کمالات برسد؛ مثلاً اگر شیئی بخواهد علم و قدرت پیدا کند، ابتدا باید موجود شود و سپس علم و قدرت بیابد؛ وگرنه چیزی که موجود نیست، چگونه می خواهد علم و قدرت و دیگر کمالات را بیابد. برای مثال، غذا تا زمانی که موجود نشود، مزه ندارد؛ باید به وجود بیاید تا دارای طعم و بو شود. پس همه کمالات، فرع بر وجود هستند. موجودات باید وجود پیدا کنند و سپس کمال بیابند.

وجود همه اشیاء، از خداوند است؛ پس کمالات موجودات هم از خداست.

به طور خلاصه: مقدمه اول: کمالات، از وجود نشأت می گیرند؛ مقدمه دوم: وجود هم از خدا نشأت می گیرد؛ پس همه کمالات، از خدا نشأت می گیرند. به طور مثال، بوی سیب، از وجود سیب نشأت می گیرد؛ تا وقتی سیب موجود نباشد بوی خوش وجود ندارد؛ پس بوی خوش سیب، از وجود آن بر می خیزد. وجود سیب هم از خداست؛ پس بوی سیب هم از سوی خدا در آن نهاده شده است.

یکی از کمالاتی که در عالم وجود دارد، عزت است. منشأ این کمال نیز مانند کمالات دیگر از خداوند متعال است؛ زیرا چنانچه گفتیم منشأ همه کمالات از خداوند است. عزت در اصل از «ارض عزاز»؛ یعنی زمین محکم و نفوذناپذیر گرفته شده است. معنی عزت، شکست ناپذیری و نفوذناپذیری است. شخص عزیز شخصی است که محکم و نفوذناپذیر است. خداوند، هم خودش، عزیز است و هم منشأ عزت است. دلیل این که خداوند عزیز و نفوذناپذیر است این است که هیچ خلل و خلای ندارد؛ او صمد است. صمد یعنی «الذی لا جوف له» یعنی کسی که هیچ خلأ و جای خالی و پوکی ندارد؛ هیچ نقصی ندارد، جای خالی ندارد. بسیاری، صمد را به «بی نیاز»

ترجمه می‌کنند که دقیق نیست. بی‌نیازی، نتیجه صمد بودن است. کسی که هیچ خلأ و جای خالی ندارد، نیازمند نیست و بی‌نیاز است.

کسی که هیچ خلأ و جای خالی ندارد، نفوذناپذیر است. نفوذ در خلأ و جوف و جای خالی صورت می‌گیرد، اما خداوند، هیچ جای خالی و نقصانی ندارد؛ به همین دلیل، نفوذناپذیر است و به همین دلیل او را عزیز می‌نامند. او عزیز است و منشأ عزت است؛ «إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا»

هر موجود و هر حقیقتی، هر مقدار به خداوند نزدیکتر شود، کمالات بیشتری پیدا می‌کند که یکی از این کمالات، عزت است. به همین دلیل، به تبع خداوند، رسول او و مؤمنین نیز دارای عزت هستند؛ «و لِلَّهِ الْعِزَّةُ و لِرَسُولِهِ و لِلْمُؤْمِنِينَ» (منافقون / آیه ۸) یکی از چیزهایی که منسوب به خداوند عزیز است، دین اوست. اسلام چون دین خداوند است باید عزیز باشد و باید علو و برتری داشته باشد و از همه بالاتر باشد؛ «الاسلام یعلو و لا یعلی علیه»^۱ اسلام، برتر از همه ادیان است و چیزی برتر از آن نیست و مسلمین و مؤمنین موظفند عزت و علو و برتری آن را حفظ کنند.

اگر عزت اسلام حفظ شود، عزت مسلمین حفظ خواهد شد. اسلام در باطن، عزیز است؛ زیرا دین خداوند است، اما باید در ظاهر نیز عزت آن حفظ شود. حفظ عزت ظاهری اسلام با مسلمین است. آنها با حفظ عزت اسلام، عزت خود را حفظ می‌کنند؛ زیرا با حفظ دین خدا به او نزدیک می‌شوند و کمالات او را که یکی از آن کمالات، عزت است، پیدا می‌کنند.

البته کسب عزت توسط مسلمین به این معنا نیست که مسلمانان نیت سلطه جویی بر دیگران را داشته باشند؛ اتفاقاً بالعکس، هرچه مسلمان، به توحید نزدیکتر شود، تواضع وی بیشتر می‌شود. تواضع به معنای خواری و ذلت نیست. انسان مؤمن در عین حال که دارای عزت است تواضع نیز دارد. تواضع به معنی خضوع و فروتنی در مقابل دیگران است؛ اما نه به این معنا که انسان، عزت خود را از دست بدهد و خود را در مقابل دیگران ذلیل کند. مؤمن در مقابل دیگران متواضع است، اما اجازه نمی‌دهد دیگران عزت او را زیر سؤال ببرند و او را ذلیل کنند. پس مؤمن حق ندارد به دنبال سلطه جویی و برتری جویی بر دیگران و استثمار آنها باشد و آنها را به ذلت بیفکند، مگر در اندک مواردی که کسی بخواهد با مؤمنین عناد بورزد و آنها را خوار کند. اینها باید جزیه بدهند و جزیه دادن آنها باید همراه با خواری باشد؛ «حتى یعطوا الجزیة عن یدٍ و هم صاغرون» (توبه/ آیه ۲۹) با خضوع و تسلیم باید جزیه بپردازند.

خلاصه این که منظور از این که مسلمانان باید عزت خود را حفظ کنند به معنی این است که نباید اجازه برتری و تسلط دیگران بر خود را بدهند، نباید اجازه نفوذ دیگران بر خود را بدهند، نباید موجبات شکست خود در

^۱ من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۳۴

مقابل دشمنان را فراهم کنند، نباید راهی برای تسلط کافران بر خود قرار دهند؛ «لن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا»

این که مقام معظم رهبری یکی از ارکان سیاست خارجی نظام اسلامی را بر پایه عزت معرفی می‌کنند به همین معناست.

نتیجه این که مسلمین باید عزت اسلام را حفظ کنند تا خود، عزیز باشند. یکی از چیزهایی که عزت اسلام را حفظ می‌کند، بلکه بالاتر، بهترین چیزی که عزت اسلام را حفظ می‌کند جهاد است. دشمنان اسلام با رخنه و نفوذ در اسلام از طریق جنگ می‌خواهند عزت اسلام را از بین ببرند؛ یعنی در نفوذپذیری آن خدشه کنند. بهترین راه برای جلوگیری از این نفوذ، جهاد است. جهاد مانع نفوذ دشمن در دین، و در نتیجه، موجب ایجاد عزت است.

لازم به ذکر است که نفوذ دشمن فقط از راه جنگ نظامی نیست، بلکه از طریق شوون دیگری مانند فرهنگ، اقتصاد، دیپلماسی، رسانه و ... نیز هست. هر کدام از طرق نفوذ و جنگ، جهاد و مقابله خاص خود را می‌طلبد و هر جنگ و دفاعی، ابزار متناسب خود را لازم دارد که بر مسلمین واجب است متناسب با هر جهادی، مجهز به آن ابزار بشوند. پس آیه «و أعدوا له ما استطعتم من قوة» فقط شامل مجهز شدن نظامی نیست و همه عرصه‌ها را در بر می‌گیرد.